

Sygn. akt *XVII AmA 51/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	<i>SSO Ewa Malinowska</i>
Protokolant –	Protokolant sądowy Joanna Nande

po rozpoznaniu 19 marca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) *Spółka Akcyjna z siedzibą w W.*

przeciwko *Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*

z udziałem

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania (...) *Spółka Akcyjna w W.* od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 16 sierpnia 2017 r. Nr (...)

1. uchyla zaskarżoną decyzję;
2. stwierdza, że decyzja nie została wydana z rażącym naruszeniem prawa, ani bez podstawy prawnej w rozumieniu art. 479^{31a} § 3 k.p.c.;
3. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz (...) *Spółka Akcyjna z siedzibą w W.* kwotę 1.737 (tysiąc siedemset trzydzieści siedem) złotych w tytulem zwrotu kosztów procesu.

SSO Ewa Malinowska

XVII AmA 51/17

UZASADNIENIE

Decyzją RLU nr (...) z dnia 16 sierpnia 2017 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 229 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4,5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko (...) *S.A. w W.*

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie (...) S.A. w W. polegające na stosowaniu w trakcie pozyskiwania konsumentów do ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, wykonywania czynności przygotowawczych zmierzających do zawierania umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub zawierania takich umów, dokumentów oznaczonych w swojej treści jako „**karty informacyjne**”, w których:

I. w częściach „Możliwość rezygnacji z ubezpieczenia” oraz „Wypłata wartości wykupu” zostały pominięte istotne informacje o możliwości rozwiązania umowy w każdym czasie jej trwania i o łączących się z tym znacznych obciążeniach finansowych dla konsumentów (w karcie dla Planu Inwestycyjnego (...) ubezpieczyciela (...) S.A.), **co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową**, określoną w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.) i tym samym praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdził się zaniechanie** jej stosowania z dniem 30.11.2014 r.

II.

a. W części „Ryzyka” informacja o ryzyku poniesienia kosztów rezygnacji z polisy wskutek konieczności wcześniejszego, przed upływem ustalonego okresu ubezpieczenia, rozwiązania umowy ubezpieczenia, została zawarta w punkcie „Ryzyko ograniczonej płynności”, co niezależnie od braku objaśnienia tegoż ryzyka poniesienia kosztów rezygnacji oznacza pomieszanie poszczególnych rodzajów ryzyk, powodując dezorientację konsumentów i pozbawiając ich wiedzy o istotnym ryzyku związanym z umową (w kartach dla Planu Inwestycyjnego (...) ubezpieczyciela (...) S.A., (...) ubezpieczyciela (...) Towarzystwo (...) S.A. w W.)

b. W części „Ryzyka” została pominięta informacja o ryzyku poniesienia kosztów rezygnacji z polisy wskutek konieczności wcześniejszego, przed upływem ustalonego okresu ubezpieczenia, rozwiązania umowy ubezpieczenia, a została ta informacja zawarta w końcowej, nienazwanej i niewyodrębnionej części karty informacyjnej, dotyczącej ryzyka inwestycyjnego i gwarancji ochrony kapitału, co niezależnie od braku objaśnienia tegoż ryzyka poniesienia kosztów rezygnacji oznacza pomieszanie poszczególnych rodzajów ryzyk, powodując dezorientację konsumentów i pozbawiając ich wiedzy o istotnym ryzyku związanym z umową (w karcie dla Planu Inwestycyjnego (...) ubezpieczyciela (...) S.A.),

co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, określoną w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.) i tym samym praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdził zaniechanie** jej stosowania z dniem 30.11.2014 r.

III. w części „Konsekwencja nieopłacenia Składki Regularnej” informacja, iż skutkiem nieopłacenia składki jest nieobjęcie ochroną ubezpieczeniową **stanowi informację niepełną** zważywszy, że brak opłacenia składki regularnej może skutkować rozwiązaniem umowy związanym ze znacznymi kosztami dla konsumenta (w karcie dla (...) ubezpieczyciela (...) S.A. w W.), co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, określoną w art. 6 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.) i tym samym praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, i **stwierdził zaniechanie** jej stosowania z dniem 30.09.2014 r.

IV. w części „Ryzyka” została **pominięta informacja o ryzyku konieczności wcześniejszego, przed upływem ustalonego okresu ubezpieczenia, rozwiązania umowy ubezpieczenia**, co skutkuje istotnym obciążeniem finansowym konsumenta (w karcie (...) ubezpieczyciela (...) S.A. w W.), co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, określoną w art. 6 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.) i tym samym praktykę naruszającą zbiorowe

interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, i **stwierdził zaniechanie** jej stosowania z dniem 30.09.2014 r.

V. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 229 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4,5,6 tej ustawy - **w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**, w związku ze stosowaniem praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w:

a. pkt I sentencji niniejszej decyzji nałożył za naruszenie zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, na (...) S.A. w W. karę pieniężną w wysokości **95.784 zł** (słownie: dziewięćdziesiąt pięć tysięcy siedemset osiemdziesiąt cztery złote), płatną do budżetu państwa;

b. pkt II sentencji niniejszej decyzji nałożył za naruszenie zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, na (...) S.A. w W. karę pieniężną w wysokości **287.353 zł** (słownie: dwieście osiemdziesiąt siedem tysięcy trzysta pięćdziesiąt trzy złote), płatną do budżetu państwa;

c. pkt III sentencji niniejszej decyzji nałożył za naruszenie zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, na (...) S.A. w W. karę pieniężną w wysokości **54.734 zł** (słownie: pięćdziesiąt cztery tysiące siedemset trzydzieści cztery złote), płatną do budżetu państwa.

d. pkt IV sentencji niniejszej decyzji nałożył za naruszenie zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, na (...) S.A. w W. karę pieniężną w wysokości **95.784 zł** (słownie: dziewięćdziesiąt pięć tysięcy siedemset osiemdziesiąt cztery złote), płatną do budżetu państwa.

(decyzja k. 4-19)

Powód (...) Spółka z o.o. w W. wniósł odwołanie od tej decyzji zaskarżając ją w całości. Zaskarżonej decyzji zarzucił:

1. Naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z:

a) art. 5 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (pkt I i II sentencji Decyzji);

b) art. 6 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (pkt III i IV Decyzji);

poprzez ich błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie a w konsekwencji przyjęcie, że działanie Powoda polegające na stosowaniu w trakcie pozyskiwania konsumentów do ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, wykonywania czynności przygotowawczych zmierzających do zawierania umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub zawierania takich umów, dokumentów oznaczonych w swej treści, jako „**karty informacyjne**”, w których:

I W częściach „Możliwość rezygnacji z ubezpieczenia” oraz „Wypłata wartości wykupu” pominięto istotne informacje o możliwości rozwiązania umowy w każdym czasie jej trwania i o łączących się z tym znacznych obciążeniach finansowych dla konsumentów (Karta dla Planu Inwestycyjnego (...) ubezpieczyciela (...) S.A.);

IIa W części „Ryzyka” informacja o ryzyku poniesienia kosztów rezygnacji z polisy wskutek konieczności wcześniejszego, przed upływem ustalonego okresu ubezpieczenia, rozwiązania umowy ubezpieczenia, została zawarta w punkcie „Ryzyko ograniczonej płynności”, co niezależnie od braku objaśnienia tegoż ryzyka poniesienia kosztów rezygnacji, oznacza pomieszczenie poszczególnych rodzajów ryzyk, powodując dezorientację konsumentów i pozbawiając ich wiedzy o istotnym ryzyku związanym z umową (w kartach dla Planu Inwestycyjnego (...) ubezpieczyciela (...) S.A., (...) ubezpieczyciela (...) Towarzystwo (...) S.A. w W.);

IIb W części „Ryzyka” została pominięta informacja o ryzyku poniesienia kosztów rezygnacji z polisy wskutek konieczności wcześniejszego, przed upływem ustalonego okresu ubezpieczenia, rozwiązania umowy ubezpieczenia, a została ta informacja zawarta w końcowej, nienazwanej i niewyodrębnionej części karty informacyjnej, dotyczącej ryzyka inwestycyjnego i gwarancji ochrony kapitału, co niezależnie od braku objaśnienia tegoż ryzyka poniesienia kosztów rezygnacji oznacza pomieszczenie poszczególnych rodzajów ryzyk, powodując dezorientację konsumentów i pozbawiając ich wiedzy o istotnym ryzyku związanym z umową (w karcie dla Planu Inwestycyjnego (...) ubezpieczyciela (...) S.A.);

III W części „Konsekwencja nieopłacania Składki Regularnej” informacja, iż skutkiem nieopłacania składki jest nieobjęcie ochroną ubezpieczeniową, stanowi informację niepełną zważywszy, że brak opłacania składki regularnej może skutkować rozwiązaniem umowy związanym ze znacznymi kosztami dla konsumenta (w karcie (...) ubezpieczyciela (...) S.A. w W.),

IV w części „Ryzyka” została pominięta informacja o ryzyku konieczności wcześniejszego, przed upływem ustalonego okresu ubezpieczenia, rozwiązania umowy ubezpieczenia, co skutkuje istotnym obciążeniem finansowym konsumenta (w karcie (...) ubezpieczyciela (...) S.A. w W.),

wyczerpywało znamiona naruszenia zbiorowych interesów konsumentów oraz nieuczciwej praktyki rynkowej,

2. Naruszenie art. 2 pkt 8 ustawy o nieuczciwych praktykach rynkowych w zw. z art. 24 ust. 1 i ust. 2 u.o.k.k. poprzez błędne ustalenie definicji konsumenta w niniejszej sprawie.

3. Naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 7 i 77 k.p.a. i art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez fragmentaryczne i dowolne ograniczenie przedmiotowo, podmiotowo i czasowo, zebranie i rozważenie rozważenia materiału dowodowego w sprawie.

4. Naruszenie art. 7 k.p.a., poprzez bezpodstawne przyjęcie, że działanie Powoda wyczerpywało znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w ustępie pierwszym oraz w art. 6 ust. 1, art. 5 ust. 1 i art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

5. Naruszenie art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez nałożenie na Powoda wygórowanej i nieproporcjonalnej kary w pkt V a -d Decyzji, za praktyki określone w pkt I-IV sentencji Decyzji, w szczególności poprzez:

a) uznanie, że nałożenie na Powoda kary pieniężnej jest uzasadnione;

b) błędne ustalenie wagi naruszeń skutkujące zawyżonym ustaleniem tzw. „kwoty bazowej”;

c) podwyższenie kar, o których mowa w pkt V a-d, ze względu na rzekome umyślne naruszenie interesów konsumenta i uznanie, że wymierzone kary są adekwatne do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszeń,

oraz naruszenie art. 12 k.p.a. tj. zasady szybkości i prostoty postępowania w zw. z art. 35 k.p.a. oraz art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez bezpodstawne przyjęcie iż przedstawiane przez Powoda dokumenty potwierdzające osiągnięty w 2015 r. obrót, nie umożliwiają wydania decyzji i tym samym prowadzenie postępowania w sposób naruszający zasadę prowadzenia postępowania poprzez posługiwanie się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia, co skutkowało zakończeniem postępowania i wydaniem decyzji o nałożeniu kary w oparciu o osiągnięty przez Powoda obrót w roku obrotowym 2016, a nie 2015 i w konsekwencji wymierzeniem kary w wysokości rażąco wyższej, niż gdyby do naruszenia powyższych artykułów nie doszło.

6. Naruszenie art. 32 Konstytucji RP oraz art. 8 k.p.a. poprzez ustalenie wysokości kary z pominięciem zasady równego traktowania.

Zarzucając powyższe powód wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości Ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia wniosku zawartego w pkt 1) żądania, wniósł o zmianę Decyzji w całości poprzez: obniżenie wymiaru kary pieniężnej nałożonej na powoda w pkt V Decyzji.

(odwołanie k. 20-56)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. w W., prowadzi działalność gospodarczą na terenie całego kraju m.in. w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego. Powód jest także też następcą prawnym (...) SA w (...) SA w zakresie pośrednictwa finansowego w tym umów pośrednictwa ubezpieczeniowego.

(pismo k. 119-121 akt adm.)

Przedsiębiorca lub jego poprzednicy prawni w okresie od 2012 r. do 2014 r. pośredniczył jako agent ubezpieczeniowy w zawarciu umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym różnych towarzystw ubezpieczeniowych w tym (...) SA w W., (...) Towarzystwo (...) na (...) SA w W., (...) SA, .

(okoliczność niekwestionowana)

Przedsiębiorca stosował w trakcie procedury pozyskiwania klientów i zawierania umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, przygotowane przez niego dokumenty oznaczone jako „**karty informacyjne**”. Karty informacyjne zostały wprowadzone do stosowania na początku 2013 r. i stopniowo objęły wszystkie produkty ubezpieczeniowe oferowane przez powoda. Były one stopniowo zastępowane przez karty informacyjne stworzone przez ubezpieczycieli. Ostatecznie, w trakcie 2014 r. karty informacyjne przygotowane przez powoda zostały stopniowo wycofane z użytku.

(pismo k. 79-81 akt adm.)

Karty własne zostały wprowadzone na mocy decyzji zarządu Spółki oraz zaleceń rady nadzorczej w celu lepszego poinformowania klientów na temat warunków poszczególnych produktów. Wszystkie karty informacyjne stosowane przez powoda mają podobny układ i zawartość. Występują tylko niewielkie różnice w ich zawartości.

(pismo k. 79-81, płyta CD k. 76 akt adm.)

Karty te zawierały informacje dotyczące oferowanego produktu takie jak:

forma prawna, rola (...), okres ubezpieczenia, ochrona kapitału, gwarancje instytucjonalne, wiek klienta, możliwość rezygnacji z ubezpieczenia, warunki objęcia ochroną, składka, konsekwencja nieopłacenia składki regularnej, opis strategii (...), wypłata wartości wykupu, opłaty, poziom zysku, możliwości inwestycyjne, historyczne wyniki, hipotetyczne scenariusze stopy zwrotu z inwestycji, ryzyka, kanał obsługi i uzyskania informacji, wykaz dokumentów.

Karty te zawierały także w części końcowej zapis, że: „decyzja o przystąpieniu do ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) powinna zostać podjęta po wcześniejszym zapoznaniu się z Ogólnymi warunkami ubezpieczenia, Regulaminem Ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych, wykazem ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych oraz tabelą opłat i limitów (gdzie znajdują się m.in. szczegółowe informacje o ubezpieczeniu, ryzykach związanych z inwestycją, wyłączeniu odpowiedzialności towarzystwa ubezpieczeniowego, opłatach, strategii inwestycyjnej (...), o braku gwarancji uzyskania zysku z inwestycji) dostępnymi w placówkach”.

Ponadto w kartach informacyjnych produktu znajdowała się informacja, że ubezpieczenie z (...) nie daje gwarancji uzyskania zysku, gwarancji ochrony kapitału. W przypadku wcześniejszej rezygnacji z ubezpieczenia w okresie ubezpieczenia, ubezpieczający musi liczyć się z ryzykiem utraty części lub całości wpłaconych składek. Ponadto karty te zawierały informację, że karta ta zawiera streszczenie informacji zawartych w wykazie dokumentów wraz

z komentarzami i została przygotowana wyłącznie w celach informacyjnych nie może zatem stanowić wiążącej interpretacji dokumentacji produktowej, a szczególowe informacje znajdują się w dokumentach wymienionych w wykazie dokumentów. Ponadto w kartach znajdował się zapis, że (...) sp. z o.o. działająca jako agent ubezpieczeniowy nie świadczy usług doradztwa w związku z zawieraniem transakcji ani nie udziela porad inwestycyjnych lub rekomendacji zawarcia transakcji. Przed złożeniem wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia klient powinien nie opierając się wyłącznie o informacje przekazane przez agenta ubezpieczeniowego rozważyć ryzyko związane z inwestycją w jednostki uczestnictwa w funduszu, potencjalne korzyści lub ryzyka z tym związane.

Karta zawierała także informację o możliwości odstąpienia od umowy we wskazanym terminie w przypadku braku zrozumienia cech produktu lub chęci rezygnacji, z przypomnieniem, że rezygnacja w późniejszym terminie będzie się wiązała z dodatkowymi kosztami likwidacyjnymi.

Ponadto karty zawierały zapis większą czcionką niż pozostałe zapisy: „Kliencie (...) Finanse – istnieje możliwość zapoznania się z kartą informacyjną wydrukowaną większą czcionką, zapytaj pracownika (...). A także zapis: „nie musisz podejmować decyzji dzisiaj. Możesz przeanalizować dokumenty w domu i podjąć decyzję o objęciu ochroną ubezpieczeniową w innym terminie”.

Karty nie zawierały wszystkich informacji, które zawarte były w ogólnych warunkach ubezpieczenia planów inwestycyjnych i Tabeli Opłat i Limitów również w częściach: możliwość rezygnacji z ubezpieczenia oraz wypłata wartości wykupu, ryzyka, konsekwencja nieopłacenia składki regularnej. Były one sporządzone w podobny sposób dla każdego produktu z (...). Występowały w nich jedynie niewielkie różnice w odniesieniu do poszczególnych produktów.

(płyta CD k. 76)

Oprócz karty informacyjnej klient otrzymywali przy zawarciu umowy:

- ogólne warunki ubezpieczenia
- tabelę opłat i limitów
- wykaz ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych
- regulamin ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych
- polisę drukowaną przez doradcę z systemu

Klienci podpisujący umowę kwitowali na Karcie informacyjnej, że otrzymali i zrozumieli ogólne warunki ubezpieczenia, kartę informacyjną, regulamin (...), oraz tabelę opłat i limitów.

(płyta CD -karty informacyjne –PDF k. 76, papierowe wersje dokumentów-załączników do umowy k. 82-114 akt adm.)

Karta informacyjna sporządzona przez poprzedników prawnych powoda odnosząca się do ubezpieczenia Plan Inwestycyjny (...) ubezpieczyciela (...) S.A. stosowana była w okresie od 1.02.2013 r. do 30.11.2014 r.

Karta Informacyjna odnosząca się do ubezpieczenia (...) ubezpieczyciela (...) S.A. w W., sporządzona przez poprzedników prawnych powoda stosowana była od 1.03.2013 r. do 30.09.2014 r.

Karta Informacyjna odnosząca się do ubezpieczenia Plan Inwestycyjny (...) ubezpieczyciela (...) S.A., sporządzona przez poprzedników prawnych powoda, stosowana była od 1.02.2013 r. do 30.11.2014 r.

Karta Informacyjna odnosząca się do ubezpieczenia (...) - ubezpieczyciela (...) Towarzystwo (...) S.A., sporządzona przez poprzedników prawnych powoda, stosowana była od 1.02.2013 r. do 1.04.2014 r.

(okoliczności niekwestionowane)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przywołanych wyżej dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron niniejszego postępowania. Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków wskazanych w odwołaniu: B. M., A. B., M. Ł. na okoliczności dotyczące zakresu informacji przekazywanych klientom, charakteru i znaczenia kart informacyjnych i informacji w nich zawartych, statusu kart informacyjnych z uwagi na to, że okoliczności te wykazane zostały dokumentami zgromadzonymi w toku postępowania oraz informacji przekazywanych sprzedawcom na temat charakteru i sposobu stosowania kart informacyjnych i okoliczności towarzyszącym procesom transformacyjnym spółek w grupie (...) SA – jako nieprzydanych do rozstrzygnięcia.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. Ł. na okoliczność zaprezentowania wyliczeń dotyczących obrotu przez podmioty objęte zakresem niniejszego postępowania w latach 2013-2016 jako nieistotny dla rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Trafny okazał się pierwszy zarzut podniesiony w odwołaniu naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z: art. 5 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (pkt I i II sentencji Decyzji); art. 6 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (pkt III i IV Decyzji).

Sąd uznał, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonał nieprawidłowej subsumcji opisanego wyżej stanu faktycznego i wyciągnął nieprawidłowy wniosek, co do możliwości przypisania powodowi działań wypełniających dyspozycję art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Wskazać też należy, że w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów sprzed nowelizacji, która weszła w życie w dniu 17 kwietnia 2016 r. Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z dyspozycją art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc (pkt 1), naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2) oraz nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że powód jest przedsiębiorcą i że podejmuje działania w obrocie z konsumentami. Pozostaje więc do rozstrzygnięcia kwestia, czy działania powoda, opisane w stanie faktycznym sprawy, są bezprawne i czy naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Przesłanka ingerencji w „zbiorowe interesy konsumentów”, o istnieniu których nie świadczy suma interesów jednostkowych oznacza, że zakaz z art. 24 uokik obejmuje zachowania przedsiębiorcy, które można określić jako „generalne”, tj. dotyczące każdego konsumenta znajdującego się w określonej sytuacji. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład określonej grupy (T. Skoczny, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, 2014 r., System Informacji Prawnej Legalis). Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich klientów traktowanych jako grupa uczestników rynku zasługująca na szczególnej ochronie. W praktyce orzeczniczej przyjmuje się, że ochrona ta obejmuje również ekonomiczne interesy konsumentów, zaś Sąd orzekający w niniejszym składzie pogląd ten podziela. Co do zasady, aby uznać zachowanie za naruszające zbiorowy interes konsumentów wystarczające jest, by zachowaniem przedsiębiorcy dotknięci byli jego faktyczni lub potencjalni klienci.

W niniejszej sprawie działania Przedsiębiorcy wywierały skutek dla nieoznaczonego z góry kręgu konsumentów, tych wszystkich, do których Przedsiębiorca kierował ofertę zawarcia umowy lub przystąpienia do umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, w tym posługując się Kartami Informacyjnymi. W konsekwencji uznać należy, iż w niniejszym przypadku, to potencjalnie nieoznaczona z góry grupa konsumentów mogła skorzystać

z oferty Przedsiębiorcy, finalnie zawierając za jego pośrednictwem umowę ubezpieczenia lub przystępując do ubezpieczenia grupowego, na ustalonych z góry warunkach.

Pozostaje zatem do rozstrzygnięcia kwestia czy działania powoda miały charakter bezprawny.

O bezprawności w rozumieniu powołanego wyżej przepisu możemy mówić, gdy zachowanie przedsiębiorcy – czyli jego działanie, jak również zaniechanie – jest sprzeczne z powszechnie obowiązującym porządkiem prawnym, a więc zarówno z normami prawnymi, jak również z zasadami współzycia społecznego i dobrymi obyczajami. Bezprawność jest przy tym obiektywnym czynnikiem, a więc niezależna jest od winy i jej stopnia, jak również bez znaczenia jest świadomość istnienia naruszeń. Bezprawność jest także niezależna od wystąpienia szkody.

Oceny, czy w danej sytuacji mamy do czynienia z bezprawnym naruszeniem interesu konsumentów, dokonujemy na podstawie analizy, między innymi, regulacji określonych aktów prawnych, które swym działaniem naruszył przedsiębiorca.

W zaskarżonej decyzji Prezes UOKiK wskazał na działania powoda, które – w jego ocenie – stanowiły praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Prezes Urzędu zakwalifikował również te działania jako nieuczciwe praktyki rynkowe.

Generalny zakaz stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych zawarty został także w artykule 3 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, wdrażającej dyrektywę 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. (Dz. U. UE L nr 149, str. 22; dalej: Dyrektywa). Pojęcie nieuczciwych praktyk rynkowych zostało zdefiniowane w art. 4 ust. 1 powołanej ustawy stosownie do którego, praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców, wobec konsumentów, jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania, lub po jej zawarciu.

Definicja praktyki rynkowej, zawarta w art. 2 pkt 4 upnpr, określa ją jako działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Wyjaśnienie pojęcia praktyki rynkowej stanowi w zasadzie dosłowne powielenie definicji zawartej w Dyrektywie (art. 2 pkt d Dyrektywy).

Istotnym jest, iż wskazane formy mogą być kwalifikowane jako praktyki rynkowe, wtedy tylko, gdy są bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta, tj. gdy mogą oddziaływać na decyzje ekonomiczne konsumentów.

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy, wskazać należy, że zakwestionowane praktyki, stosowane przez Przedsiębiorcę niewątpliwie mieszczą się w ustawowym pojęciu praktyki rynkowej. Wskazać bowiem należy, że działanie i zaniechanie dotyczące sposobu informowania konsumentów, względnie związane z brakiem kompletności informacji w poszczególnych częściach Kart Informacyjnych, o istotnych aspektach oferowanego produktu w postaci ubezpieczenia na życie z (...), jest bezpośrednio związane z promocją i dystrybucją oferowanych konsumentom ubezpieczeń. Istotna zatem jest jeszcze odpowiedź na pytanie czy praktykę tę można uznać za nieuczciwą.

Przepis art. 4 ust. 1 upnpr definiuje nieuczciwą praktykę rynkową za pomocą klauzuli generalnej, stanowiąc, że jest nią praktyka sprzeczna z dobrymi obyczajami, w istotny sposób zniekształcająca lub mogąca zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta. Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi zwrot niedookreślony, który należy odnosić do ocen i norm postępowania w obrocie gospodarczym, będących wyznacznikami uczciwości kupieckiej. Chodzi tu zatem o dobre obyczaje handlowe, które są lub powinny być respektowane w działalności gospodarczej. Obyczaje, które określają pewien standard zachowań przedsiębiorców, zdeterminowany koniecznością zapewnienia ochrony pozostałym uczestnikom obrotu – w tym wypadku konsumentom. Zgodnie z poglądami judykatury, dobrym obyczajem jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka, oparty na regule postępowania zgodnego z zasadami etyki, moralności i aprobowanymi społecznie obyczajami. Do dobrych obyczajów

zaliczyć należy, w szczególności, następujące wartości: uczciwość, szczerłość, lojalność, rzetelność i fachowość. Natomiast jako sprzeczne z dobrymi obyczajami należy rozumieć działania, które uniemożliwiają realizację tych wartości, w tym także działania prowadzące do dezinformacji lub wywołania u konsumenta błędnego mniemania, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron, czyli działania powszechnie uznawane za nieuczciwe, nierzetelne lub sprzeczne z akceptowanymi standardami postępowania. Przy czym wchodzi tu w grę nie tylko działania naruszające interesy ekonomiczne konsumenta, lecz również sytuacje, w których zostanie spowodowany u niego dyskomfort, próżny trud, wynikające z naruszenia prywatności, wygody, poczucia godności osobistej, nałożenia uciążliwych obowiązków, czy braku satysfakcji z zawarcia umowy określonej treści.

Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym dokonuje podziału praktyk rynkowych na wprowadzające w błąd oraz agresywne praktyki rynkowe (art. 4 ust. 2 upnpr). Praktyki rynkowe wprowadzające w błąd mogą przybrać postać czynną i bierną, tj. polegać na działaniu (art. 5 upnpr) albo zaniechaniu (art. 6 upnpr) wprowadzającym w błąd.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

W myśl art. 6 ust. 1 pnpr, praktykę rynkową uznaje się za zaniechanie wprowadzające w błąd, jeżeli pomija istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy i tym samym powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Zgodnie z ust. 2, w razie wątpliwości za istotne informacje, o których mowa w ust. 1, uważa się informacje, które przedsiębiorca stosujący praktykę rynkową jest obowiązany podać konsumentom na podstawie odrębnych przepisów. Zaś według ust. 3 pkt 1, wprowadzającym w błąd zaniechaniem może być w szczególności zatajenie lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu. Natomiast zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 3 pnpr, w przypadku propozycji nabycia produktu, za istotne informacje, o których mowa w ust. 1, uznaje się w szczególności cenę uwzględniającą podatki lub, w przypadku gdy charakter produktu nie pozwala w sposób racjonalny na wcześniejsze obliczenie ceny, sposób, w jaki cena jest obliczana, jak również wszelkie dodatkowe opłaty za transport, dostawę lub usługi pocztowe lub, w sytuacji gdy wcześniejsze obliczenie tych opłat nie jest w sposób racjonalny możliwe, informację o możliwości powstania takich dodatkowych kosztów.

Unormowane w art. 6 pnpr nieuczciwe praktyki rynkowe wprowadzające w błąd przez zaniechanie obejmują przypadki, w których przedsiębiorca jest zobligowany do udzielenia konsumentom określonych informacji. Niepodanie zaś informacji, istotnych dla konsumenta w aspekcie możliwości podjęcia przez niego świadomej decyzji gospodarczej dotyczącej umowy, godzi w jedno z podstawowych praw konsumenckich, tj. w prawo do uzyskania rzetelnej, transparentnej i pełnej wiedzy o przedmiocie i warunkach transakcji. Brak podania konsumentom istotnych informacji wprowadza w błąd, a przez to może przyczynić się do podjęcia przez konsumenta decyzji rynkowej, której w innych okolicznościach by nie podjął (zob. A. Michalak, Przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom rynkowym. Komentarz, wyd. z 2008 r., System Informacji Prawnej Legalis; M. Sieradzka, Komentarz do art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, System Informacji Prawnej LEX). Z komentowanego przepisu wynika, że pod pojęciem „istotnych informacji” w razie wątpliwości należy rozumieć informacje, które przedsiębiorca jest obowiązany podać konsumentom na podstawie odrębnych przepisów. Istotnymi, w rozumieniu tego przepisu, są także te informacje, których obowiązek podania nie wynika z regulacji szczególnych, ale winny być one podane stosownie do wymogów z art. 6 ust. 4 pnpr. W art. 6 pnpr ustawodawca podał przykłady praktyk, mogących wprowadzać w błąd przez zaniechanie, do których zaliczył, między innymi, zatajenie lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu. Przy czym, w przypadku propozycji nabycia produktu - a więc na etapie poprzedzającym zawarcie umowy - przyjęto, że za istotną informację, uznaje się w szczególności cenę uwzględniającą podatki. Jak trafnie zauważa się w literaturze, właśnie w fazie zaproszenia do dokonania zakupu konsument jest motywowany różnego rodzaju zachętami, mającymi skłonić go do nabycia określonego towaru czy usługi. W walce o pozyskanie nabywców swych produktów przedsiębiorcy korzystają

z różnych instrumentów, zaś środkiem, który w najprostszy i najszybszy sposób oddziałuje na wybory rynkowe konsumentów jest cena. To właśnie przesłanka ekonomiczna, czyli cena lub szczególna korzyść cenowa będzie motywem, który wywrze wpływ na decyzję konsumenta dotyczącą umowy. Z tego powodu pierwszorzędne znaczenie przy propozycji nabycia produktu ma podanie konsumentom niewprowadzających w błąd informacji jego o cenie. Wprowadzenie w błąd w tym zakresie rzutuje z kolei na prawidłowość podjętej decyzji rynkowej, jeżeli motywem jej podjęcia stał się brak posiadania informacji o cenie produktu, na skutek zaniechania ich podania przez przedsiębiorcę (M. Sieradzka, op. cit.).

Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym nie definiuje pojęcia „istotnego zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta”. Posiłkując się art. 2 lit. e Dyrektywy 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dot. nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym (Dz. U. UE L nr 149, str. 22) - wyjaśniającym pojęcie „istotnego zniekształcenia zachowania gospodarczego konsumentów” - należy przyjąć, że istotne zniekształcenie zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta oznacza wykorzystywanie praktyki rynkowej w celu znacznego ograniczenia zdolności konsumenta do podjęcia świadomej decyzji i skłonienia go tym samym do podjęcia decyzji dotyczącej transakcji, której w innej sytuacji by nie podjął.

Należy także podkreślić, że ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym zakazuje zarówno faktycznego, jak i potencjalnego zniekształcania zachowań rynkowych konsumentów. Bez znaczenia pozostaje przy tym kwestia motywacji, zamiaru, czy świadomości sprawcy. Nie jest konieczne, aby niedozwolone działanie było podjęte np. z zamiarem osiągnięcia zysku, wprowadzenia w błąd. Już samo zagrożenie interesu konsumentów stanowi bowiem przedmiot ochrony prawnej.

Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym podaje definicję przeciętnego konsumenta. W myśl ustawowej definicji zawartej w art. 2 pkt 8 upnpr, przeciętny konsument, to konsument, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że okolicznością niekwestionowaną jest to, że karty informacyjne wprowadzone przez pozwanego nie zawierały tych elementów, które wskazane są w punktach I-IV decyzji. Istotne jednak dla oceny czy poprzez brak tych informacji doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w sposób opisany w decyzji, a co za tym idzie czy zasadne było nałożenie na powoda kar wymierzonych w punkcie VI.

W niniejszej sprawie pozwany trafnie przyjął ogólny model przeciętnego konsumenta z uwagi na skomplikowany charakter produktu, jakim jest umowa ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Przeciętny konsument to osoba w różnym wieku o różnym statusie społecznym, czy wykształceniu, o różnym stopniu zamożności. Nie musi on posiadać pełnej wiedzy na temat ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, charakteru opłat, które wiążą się z produktem, czy skutków, które wynikają z zawarcia umowy. Konsument taki powinien mieć pewien stopień wiedzy ogólnej i orientacji w rzeczywistości nie można jednak oczekiwać, że zna on szczegółowe regulacje prawne dotyczące takich produktów. Wskazać należy, że oferta powoda nie była kierowana do wybranej grupy osób z dobrą znajomością specyfiki tego produktu.

Rację ma jednak powód twierdząc, że przyjęcie takiego modelu przeciętnego konsumenta nie oznacza, że jest on zupełnie zwolniony z jakichkolwiek działań i jego rola w transakcji ogranicza się wyłącznie do roli biernego odbiorcy.

Definicja przeciętnego konsumenta zawarta w art. 2 pkt 8 u.p.n.p.r. wyraża ukształtowany w drodze orzecznictwa ETS model "przeciętnego konsumenta" jako konsumenta dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego. We wskazanym wzorcu mieścić się będzie konsument sceptyczny wobec kierowanych do niego praktyk rynkowych, który

umiejętnie korzysta ze stworzonych możliwości wyboru i samodzielnie potrafi poruszać się na wspólnym rynku europejskim. Takie podejście do modelu przeciętnego członka zbiorowości konsumentów i pewne jego uśrednienie wynika ze źródeł kontynentalnego systemu ochrony konsumentów, który kładzie nacisk na edukację i informację konsumentów. Stworzenie progu ochrony zakotwiczonego we wzorcu konsumenta "rozsądnego i uważnego" wynika z tego, że od tej grupy uczestników obrotu oczekuje się pewnej umiejętności oraz towarzyszącej im ostrożności w poruszaniu się na jednolitym rynku towarów i usług. Płaszczyzna ochrony w postaci zapewnienia standardu prawnej ochrony konsumentów nie może oznaczać spełniania oczekiwań tych konsumentów, którzy dokonują nieprzemyślanych i nieracjonalnych wyborów rynkowych, gdyż wykazują bezkrytycyzm wobec kierowanych do nich informacji. Zakreślenie w prawie wspólnotowym tak szerokiego podmiotu ochrony wpływałoby niekorzystnie na wspólny rynek. (Małgorzat Sieradzka, Komentarz do art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, Oficyna 2008).

Ocenę tego, czy dana praktyka ma charakter działania bądź zaniechania wprowadzającego w błąd, a co za tym idzie czy jest ona nieuczciwa wymaga odniesienia do adresata, którym jest przeciętny konsument i całokształtu okoliczności sprawy.

Wskazać należy, że proces zawierania umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, w którym pośrednikiem był powód składał się z kilku etapów. Zapoznanie się z kartami informacyjnymi produktu przygotowanymi przez powoda stanowiło tylko jeden z etapów tego procesu.

Umowy zawierane były za pośrednictwem agentów powoda, którzy nie tylko przedstawiali ofertę i odpowiadali na pytania konsumentów, ale także przedstawiali konsumentom dokumenty informacyjne związane z produktem do zapoznania się, a po podjęciu przez klienta pozytywnej decyzji co do zawarcia umowy przedstawiali mu komplet dokumentów do zapoznania się i do podpisania.

Co do Planu Inwestycyjnego (...) ubezpieczyciela (...) SA w W. wskazać należy, że wprawdzie karty informacyjne produktu nie zawierały w częściach „Możliwość rezygnacji z ubezpieczenia” oraz „wypłata wartości zakupu” informacji o możliwości rozwiązania umowy w każdym czasie jej trwania i o łączących się z tym obciążeniach finansowych dla konsumentów, ale przy zawieraniu umowy klient był obowiązany zapoznać się także z OWU, tabelą opłat i limitów, regulaminem (...). Karta informacyjna ubezpieczenia (...) znajdująca się na płycie CD dołączonej do akt dotycząca K. J. zawiera na końcu dopisek: „poświadczam, że otrzymałem i zrozumiałem kartę informacyjną, warunki ubezpieczenia, regulamin (...) oraz tabelę opłat i limitów w dniu 27 czerwca 2013 r.” wraz z podpisem konsumenta. W ocenie Sądu Okręgowego nie można przyjąć, że rozsądny konsument to taki, który zawiera umowę jedynie po rozmowie przeprowadzonej z agentem i po zapoznaniu się z treścią karty informacyjnej, która jest dodatkowym dokumentem do umowy przygotowanym przez powoda i tylko jednym z załączników do niej. Umowa ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym jest produktem o dość wysokim stopniu skomplikowania i proces jej zawarcia wymaga od konsumenta więcej uwagi niż zwykłej umowy ubezpieczenia. Rozsądny i uważny konsument w szczególności mając w karcie informacyjnej ogólne zapisy o ryzykach związanych z tym produktem powinien zapoznać się ze wszystkimi dokumentami, które następnie stanowią załącznik do umowy. Wskazać też należy, że w karcie informacyjnej znajdowała się bardzo istotna dla konsumenta informacja dotycząca możliwości rezygnacji z umowy również w przypadku braku zrozumienia cech produktu. Jak również konsumentowi oferowano możliwość wydrukowania karty informacyjnej większą czcionką. Zapisy dotyczące tych kwestii, były sporządzone większą czcionką niż zapisy wcześniejsze. Konsument zatem miał zaakcentowaną w kartach informacyjnych informację o możliwości rezygnacji z ubezpieczenia w wyraźnie wskazanym terminie i mógł jeszcze raz spokojnie przeanalizować wszystkie dokumenty, które wiązały się z podpisaną przez niego umową. Miał również możliwość sprawdzenia danego produktu w Internecie, zapoznania się z dostępnymi opiniami na ten temat innych konsumentów, jak również ewentualnej konsultacji z osobami posiadającymi większą wiedzę o tym produkcie, łącznie z kolejną wizytą w miejscu, gdzie zawierał umowę. Wskazać należy, że wszystkie informacje, o których pisze pozwany w decyzji znajdowały się w OWU i tabeli opłat i limitów przygotowanych przez ubezpieczycieli. Konsument, który ograniczył się jedynie do rozmowy z agentem i zapoznania się z kartą informacyjną produktu nie mieści się w definicji przeciętnego konsumenta

zawartej w art. 2 pkt 8 u.p.n.p.r. i którą omówiono powyżej. Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że nie można w takiej sytuacji przerzucać odpowiedzialności na przedsiębiorcę za takie nieostrożne i nieracjonalne działania konsumenta.

Podobnie ocenić należy zapisy do których odnosi się punkt II decyzji co do Planu Inwestycyjnego(...)ubezpięcyziela (...) SA i (...) (...) Towarzystwa (...) SA w W.. W decyzji uznano za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów zamieszczenie w części „Ryzyka” kart informacyjnych obu produktów ubezpieczeniowych w punkcie „Ryzyko ograniczonej płynności”,

informacji o ryzyku poniesienia kosztów rezygnacji z polisy wskutek konieczności wcześniejszego, przed upływem ustalonego okresu ubezpieczenia, rozwiązania umowy ubezpieczenia, co w ocenie Prezesa UOKiK niezależnie od braku objaśnienia tegoż ryzyka poniesienia kosztów rezygnacji oznacza pomieszanie poszczególnych rodzajów ryzyk, powoduje dezorientację konsumentów i pozbawia ich wiedzy o istotnym ryzyku związanym z umową .

Ponadto Prezes UOKiK uznał, że pominięcie w części dotyczącej „Ryzyka” w karcie dla Planu Inwestycyjnego (...) ubezpieczyciela (...) S.A., informacja o ryzyku poniesienia kosztów rezygnacji z polisy wskutek konieczności wcześniejszego, przed upływem ustalonego okresu ubezpieczenia, rozwiązania umowy ubezpieczenia, a zamieszczenie tej informacji w końcowej, nienazwanej i niewyodrębnionej części karty informacyjnej, dotyczącej ryzyka inwestycyjnego i gwarancji ochrony kapitału, co niezależnie od braku objaśnienia tegoż ryzyka poniesienia kosztów rezygnacji oznacza pomieszanie poszczególnych rodzajów ryzyk, powodując dezorientację konsumentów i pozbawiając ich wiedzy o istotnym ryzyku związanym z umową. Sąd oceny tej nie podziela. Wszystkie te informacje zawarte są w OWU poszczególnych produktów i szczególnie w zakresie ryzyk trudno przyjąć, że rozsądny i uważny konsument poprzestanie jedynie na informacji zawartej w karcie informacyjnej o objętości 3 lub 4 stron rezygnując ze sprawdzenia szczegółów w tej kwestii. Gdyby przyjąć rozumowanie zaprezentowane przez Prezesa UOKiK cała idea przygotowania kart informacyjnych straciłaby sens z uwagi na dużą objętość dokumentu, który by w taki sposób powstał, a obecnie z istoty swojej zawiera jedynie podstawowe informacje dotyczące produktu i odsyła do stosownych szczegółowych zapisów w innych dokumentach przygotowanych przez ubezpieczyciela.

Odnosnie do punktu III decyzji, Prezes UOKiK uznał, że niepełna informacja w karcie produktu S. (...) ubezpieczyciela (...) SA w części kary „Konsekwencja nieopłacenia Składki Regularnej” polegająca na poinformowaniu konsumenta, że konsekwencją nieopłacenia składki jest jedynie nieobjęcie ochroną ubezpieczeniową, przy braku informacji o możliwości rozwiązania umowy, a w konsekwencji wypłaty kwoty w wysokości „Wartości Wykupu” (w pierwszym roku obowiązywania umowy jedynie 2% środków) wprowadzała konsumenta w błąd. Sąd Okręgowy zgodnie z tym, co podniesiono powyżej tego stanowiska nie podziela. Podobnie jak wskazano wcześniej Karta Informacyjna nie może zawierać powielenia wszystkich informacji znajdujących się w ogólnych warunkach umów i tabelach. Kwestie konsekwencji nieopłacenia składki są na tyle istotne, że rozsądny i uważny konsument powinien to sprawdzić lub o to dopytać, jeśli nie rozumie w pełni informacji zawartych w źródłowych dokumentach przygotowanych przez ubezpieczyciela. Co istotne ma możliwość również po zawarciu umowy spokojnie przeanalizować dokumenty i zdecydować, czy chce umowę realizować, czy od niej odstąpić. Poprzestanie na lekturze wyłącznie karty informacyjnej nie mieści się w zachowaniach, które cechować powinny przeciętnego konsumenta tego produktu.

Podobnie ocenić należy praktykę opisaną przez pozwanego w punkcie IV decyzji co do karty informacyjnej ubezpieczenia (...) ubezpieczyciela (...) SA w W.. Informacja, że rozwiązanie umowy przed upływem terminu na który została zawarta skutkuje obciążeniem finansowym konsumenta poprzez zastosowanie „wartości wykupu” nie została wpisana w karcie w części „Ryzyka” jednak w części końcowej karty jest mowa o ryzyku utraty części wpłaconych składek. Ponadto jak wspomniano wcześniej rozsądny konsument powinien w szczególności przeanalizować wszystkie informacje dotyczące ryzyk, w dokumentach źródłowych, do których odsyła karta informacyjna, bowiem te kwestie mają istotne znaczenie przy ocenie atrakcyjności produktu i poprzestanie na analizie jedynie zapisów karty informacyjnej nie jest działaniem rozważnym i roztropnym, które powinno cechować przeciętnego konsumenta.

Dodatkowo wskazać należy, że analiza skarg znajdujących się w załączniku nr 10 płyty CD (k. 76 akt adm.) nie potwierdza trafności stanowiska pozwanego, co do tego, że treść zapisów kart informacyjnych dotyczących produktów

opisanych w punkcie I –IV decyzji powodowała dezorientację konsumentów i pozbawiała ich wiedzy o istotnym ryzyku związanym z umową . Przede wszystkim wskazać należy, że skargi te odnosiły się albo do innych produktów, albo odnosiły się do produktów nie dających się zidentyfikować na podstawie ich treści. Nieliczne skargi czy reklamacje znajdujące się na płycie CD, które można połączyć z produktami inwestycyjnymi opisanymi w punktach I-IV decyzji nie odnosiły się do kwestii kart inwestycyjnych, ani nie dawały podstaw żeby nawet pośrednio łączyć kwestię niezadowolenia klienta z treścią zapisów karty informacyjnej produktu. Jedyna skarga, w której pojawia się w treści dotycząca karty informacyjnej dotyczy tego, że konsumentowi nie wręczono stosownych dokumentów przy zawieraniu umowy, w tym karty informacyjnej (skarga M. N.).

Reasumując brak jest podstaw do przyjęcia, że powód stosując w trakcie pozyskiwania konsumentów wskazanych produktów z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym karty informacyjne nie zawierające wszystkich informacji wskazanych w punktach I-IV decyzji naruszył zbiorowe interesy konsumentów, a zatem trafny jest zarzut podniesiony w punkcie 1. odwołania.

Ponieważ zachowanie powoda nie nosiło cech bezprawności, a zatem nie można mu przypisać stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Z tych względów zbędne jest odniesienie się do pozostałych zarzutów odwołania, bowiem uwzględnienie tego zarzutu skutkuje uchYLENIEM zaskarżonej decyzji.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c., Sąd orzekł jak w punkcie 1 i 2 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o - wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. - zasadę odpowiedzialności za wynik procesu przyjmując, że na koszty należne powodowi, jako stronie wygrywającej sprawę, złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 720 zł - ustalone na podstawie § 14 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu ustalonym z dniem 26 października 2016 r. – opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz opłata sądowa od odwołania w wysokości 1.000 zł.

SSO Ewa Malinowska